

Rektor vid Centralskolan
Box 101
739 22 Skinnskatteberg

2009-12-09
1 (11)
Dnr:40-2009:1745

Skinnskattebergs kommun
Box 101
739 22 Skinnskatteberg

Kvalitetsgranskning av arbetet vid trakasserier och kränkande behandling vid Centralskolan i Skinnskattebergs kommun

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av skolornas arbete vid trakasserier och kränkande behandling under höstterminen 2009. Granskningen av Centralskolan i Skinnskattebergs kommun ingår i detta projekt.

Övergripande information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/kvalitetsgranskning/).

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar ska bidra till förbättrad måluppfyllelse genom att tydliggöra behov av utveckling inom prioriterade områden, så att skolor, övriga verksamheter och huvudmän ges ökade förutsättningar för att genomföra förbättringar.

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar initieras med utgångspunkt i en nationell risk- och väsentlighetsanalys. Med denna som grund inriktas kvalitetsgranskningen mot områden i behov av förbättring samt mot huvudmän och/eller skolor. Dessa granskas utifrån i förväg fastställda perspektiv och frågeställningar.

De styrdokument som gäller för svenskt utbildningsväsen stadgar nolltolerans mot att barn, elever och studerande utsätts för kränkningar, diskriminering eller trakasserier.

Trots kravet på nolltolerans visar olika undersökningar, samt erfarenheter från den regelbundna tillsynen och från enskilda anmälningsärenden, att det inte är ovanligt att barn och elever blir kränkta och/eller trakasserade i svensk skola.

Skolinspektionen har därför valt att genomföra en kvalitetsgranskning med inriktning mot skolornas arbete vid trakasserier och kränkande behandling. Syftet med granskningen är att bidra till att förhindra förekomsten av trakasserier och kränkande behandling vid de granskade skolorna. Totalt har 50 skolor granskats i landet.

Kravet på skolorna att bedriva ett effektivt förebyggande, förhindrande och åtgärdande arbete understryks och konkretiseras i granskningen. Skolinspektionen avser därmed

bidra till att öka de granskade skolornas kunskap om vilket arbete som krävs för att förebygga och förhindra att kränkningar och trakasserier uppstår.

Granskningens resultat ska spridas till skolor och huvudmän som inte ingår i projektet. Resultaten kan därmed utgöra ett underlag för ett förbättringsarbete i hela landet.

Resultatet av Skolinspektionens kvalitetsgranskning redovisas dels i en övergripande rapport, dels i rapporter med bedömningar för varje granskad skola. Där tar Skolinspektionen ställning till om skolan uppfyller skolförfattningarnas krav och med vilken kvalitet arbetet bedrivs. I de fall behov av åtgärder framkommit ansvarar huvudmannen och rektor vid skolan för att åtgärder vidtas.

Centralskolan har ingått i kvalitetsgranskningen och resultatet redovisas i detta beslut. Underlaget till beslut består av dokument från skolan samt av information som samlats in vid besök på skolan den 29-30 september 2009. I skolan genomfördes samtal med ett urval av personal och elever samt med skolledning och elevhälsoteam. Beslutet grundar sig också på annan information som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller annat offentligt material. Rektor vid skolan har beretts möjlighet att ge synpunkter på sakinnehållet som ligger till grund för kvalitetsgranskningens beslut. Ansvariga för kvalitetsgranskningen i Centralskolan har expert Magdalena Sievers och undervisningsråd Tommy Bucht varit.

Fråge-/granskningsområden

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphörde att gälla den 1 januari 2009. Idag finns bestämmelserna istället i två lagar, dels i 14 a kap. skollagen, dels i diskrimineringslagen.

14 a kap. skollagen innehåller bestämmelser som har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever. Med kränkande behandling avses ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet. Det är Skolinspektionen som har tillsynen över att 14 a kap. skollagen följs.

Diskrimineringslagen innehåller bl.a. bestämmelser som har till ändamål att motverka diskriminering av barn och elever. Med diskriminering avses direkt och indirekt diskriminering, instruktioner att diskriminera samt trakasserier och sexuella trakasserier. Med trakasserier avses ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Med sexuella trakasserier avses ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Diskrimineringsombudsmannen ska utöva tillsynen över att diskrimineringslagen följs.

14 a kap. skollagen och diskrimineringslagen innehåller bestämmelser som ålägger huvudmannen att vidta aktiva åtgärder bl.a. i form av åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling respektive trakasserier samt skyldighet att utreda och

vidta åtgärder vid kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling respektive trakasserier.

Skolinspektionen har med utgångspunkt i 14 a kap. skollagen utifrån forskning, utvärdering och beprövad erfarenhet granskat det arbete som bedrivs i skolorna inom tre frågeområden.

1. Fungerar skolans systematiskt förebyggande arbete för att motverka trakasserier och kränkande behandling av barn och elever?

- *Fungerar skolans rutiner för att upptäcka kränkningar och trakasserier?*

Inom detta frågeområde har skolans arbete med att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling och trakasserier granskats. En viktig komponent i detta arbete är att utifrån en kartläggning av skolans behov upprätta plan mot kränkande behandling och likabehandlingsplan. Granskningen har också undersökt om skolan arbetar för att vara en social gemenskap. Vidare har det undersökts om skolan har rutiner för att upptäcka kränkningar och trakasserier.

2. Har skolan ett normkritiskt förhållningssätt?

Inom frågeområdet har granskats om personal sinsemellan och tillsammans med elever återkommande reflekterar över sitt egna förhållningssätt, värderingar och normer samt den betydelse dessa kan ha för att kränkningar och trakasserier kan uppstå.

3. Fungerar skolans rutiner så att kränkningar och trakasserier upphör när det blivit känt att ett barn eller elev blivit kränkt och trakasserat?

- *Använder skolan program utifrån forskning och/eller beprövad erfarenhet i sitt arbete mot trakasserier och kränkningar?*

Inom frågeområdet har det undersökts om skolan har rutiner för att tillse att kränkningar och trakasserier omedelbart upphör då de kommer till personalens kännedom. Vidare har det granskats vilka rutiner skolan har i fall då personal utsätter elever för trakasserier eller kränkande behandling. Om skolan använder sig av program/ programkomponenter utifrån forskning och/eller beprövad erfarenhet har undersökts. Skolinspektionen har också undersökt om skolan analyserar orsaker till olika fall av kränkningar och trakasserier.

Beskrivning av besökt skola

Centralskolan är belägen i Skinnskatteberg i Västmanlands län. Huvudmannen för verksamheten är Skinnskattebergs kommun. Utbildningen omfattar årskurserna 2-9. Vid Skolinspektionens besök var 258 elever inskrivna i skolan. Skolan har sedan maj 2009 en tillförordnad rektor och en ny biträdande rektor. Rekryteringen av en ny rektor pågår under hösten och beräknas vara klar till december 2009. Personalen på skolan arbetar i fyra arbetslag med varsin arbetslagsledare. På skolan påbörjades under våren 2009 en omfattande renovering av lokalerna som beräknas vara klar vid årsskiftet. Under denna tid är eleverna i åk 7-9 utlokaliserade till en annan lokal. Under vårterminen

inleddes även omfattande kompetensutvecklingssatsningar för all personal. Delar av denna kompetensutveckling rör metoder för det förebyggande arbetet mot trakasserier och kränkande behandling.

Skolinspektionens iakttagelser

Årlig plan mot kränkande behandling

Enligt skollagen¹ ska huvudmannen se till att en årlig plan mot kränkande behandling upprättas. På motsvarande sätt stadgar diskrimineringslagen² att en likabehandlingsplan ska upprättas varje år. Det finns inget som hindrar att verksamheten respektive skolan för samman den årliga planen mot kränkande behandling med likabehandlingsplanen till ett dokument. Den årliga planen mot kränkande behandling ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Enligt Skolverkets allmänna råd om att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling³ bör planen bland annat innehålla de slutsatser som kan dras av kartläggningarna om situationen i verksamheten, konkreta mål för och beskrivningar av de insatser som ska genomföras under året för att förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling samt en ansvarsfördelning för detta. Vidare anges att planen bör innehålla tydliga rutiner för akuta och uppföljande åtgärder avseende inträffade kränkningar och hur dessa ska dokumenteras. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling⁴ ska planerna upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller.

Centralskolan har en likabehandlingsplan som innehåller en årlig plan mot kränkande behandling. Planen gäller för läsåret 2008/09. Planen innehåller en kortfattad och allmänt hållen nulägesanalys, det saknas dock en redovisning och analys av vilka behov av åtgärder som finns för arbetet mot trakasserier och kränkande behandling. De åtgärder som anges för det förebyggande arbete saknar koppling till tydliga och utvärderingsbara mål, vilket gör det svårt att utvärdera och analysera deras effekter. De rutiner som anges för att utreda, åtgärda och följa upp trakasserier och kränkande behandling är summariska och otillräckliga. Ansvarsfördelningen mellan rektor och personal för insatser i akuta situationer är otydlig. Planen saknar också en beskrivning av riktlinjer för dokumentation och uppföljning av arbetet med enskilda elevärenden. Nuvarande elever känner inte till planen och har inte medverkat vid upprättandet. Skolledningen

¹ 14 a kap. 8 § skollagen (1985:1100)

² 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567)

³ Skolverkets allmänna råd om att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLF5 2009:38)

⁴ 2 § förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling

är medveten om planens brister och att den saknar förankring i verksamheten. Ett arbete för att upprätta en ny plan pågår.

Skolinspektionen bedömer att Centralskolans plan inte uppfyller de krav som ställs på en årlig plan mot kränkande behandling enligt skollagen. Skolan har inte heller uppfyllt kraven som ställs i förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling.

Skolinspektionen vill också påpeka att den lagstiftning planen relaterar till är föråldrad. Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphörde att gälla den 1 januari 2009 och ersattes av 14 a kap. i skollagen och av diskrimineringslagen.

Att förbygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling

Enligt skollagen⁵ ska den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. Därutöver ska huvudmannen se till att det vidtas åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling⁶. Enligt läroplanen⁷ ska alla som verkar i skolan sträva efter att varje elev respekterar andra människors egenvärde och utvecklar en känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor utanför den närmaste gruppen.

På Centralskolan finns en grupp med så kallade "kamratstödjare" som består av elever vars uppgift är att vara goda förebilder och observanta för att kunna upptäcka eventuella kränkningar. De tar även emot information från andra elever och ska rapportera pågående händelser och kränkningar till en av skolans kuratorer som ansvarar för kamratstödjarnas arbete. En del elever på skolan anser att kamratstödjarnas arbete inte ger något resultat. Elever med erfarenhet från arbetet som kamratstödjare anser att kamratstödjargruppen träffas för sällan för att kunna bedriva ett bra arbete.

För att skapa ett gott socialt klimat och en bra sammanhållning bland eleverna genomförs i början av varje ny läsår så kallade värdegrundsdagar. Därutöver ansvarar varje lärare själv för sitt arbete med att förmedla normer och värden i enlighet med läroplanen. Eleverna uppger att klasslärarna tar upp frågor som rör värdegrunden och kränkande behandling när det har hänt någonting i klassen eller på skolan. Frågor som rör kränkande behandling behandlas också i klass- och elevråd.

Rektorn är medveten om att det i personalgruppen saknas ett gemensamt förhållnings-sätt kring värdegrundsarbetet och för det förebyggande arbete mot trakasserier och kränkande behandling.

⁵ 1 kap. 2 § tredje stycket skollagen (1985:1100)

⁶ 14 a kap. 7 § skollagen (1985:1100). Motsvarande bestämmelser återfinns i 3 kap. 15 § diskrimineringslagen (2008:567)

⁷ Avsnitt 2.1 förordning (SKOLFS 1994:1) om läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94)

För att skapa en gemensam grund för skolans värdegrundsarbete har skolan köpt in ett särskilt arbetsprogram⁸ som implementeras under hösten 2009 i hela verksamheten. En del av programmet består av en manual för samtal och övningar kring olika temaområden som genomförs med elever i samtliga klasser på schemalagd lektionstid. Skolinspektionen vill betona vikten av att värdegrundsarbetet enligt läroplanen ska genomföra all verksamhet. Arbetet med ett visst program behöver anpassas till de aktuella behov och förutsättningar som finns i verksamheten för att kunna fungera som effektivt redskap i det förebyggande arbete. Det är vidare viktigt att arbetet med programmet och dess effekter utvärderas kontinuerligt i samverkan med eleverna.

Vid upptakten till det nuvarande läsåret introducerades nya ordningsregler på skolan. En del elever anser att reglerna har en positiv effekt och bidrar till en lugnare arbetsmiljö. Eleverna uppger att de inte varit delaktiga vid upprättandet av ordningsreglerna, vilket särskilt elever i åk 7-9 upplever som en stor brist. Skolinspektionen anser det som angeläget att Centralskolan se över sina rutiner för upprättandet och utvärderingen av sina ordningsregler för att garantera att de uppfyller de krav som ställs i grundskoleförordningen⁹. Enligt eleverna förhåller sig de vuxna på skolan mycket olika till reglerna. De säger att en del anställda konsekvent ser till att reglerna följs, medan andra bryr sig i mindre utsträckning eller inte alls. I de högre årskurserna förekommer det, enligt eleverna, att lärare öppet ifrågasätter och kritiserar skolans nya regelverk.

Enligt en studie från Brottsförebyggande Rådet¹⁰ är en så kallad "Whole school approach" en viktig förutsättning för att kunna lyckas med det förebyggande arbetet mot trakasserier och kränkande behandling. All personal bör vara aktiv i detta arbete och ha en gemensam uppfattning om hur man ska agera. Trots skolledningens uppenbara ambition att skapa ett gemensamt syn- och arbetssätt för skolans arbete med värdegrundsfrågor och mot trakasserier och kränkande behandling är Skolinspektionen av den uppfattningen att det återstår en del arbete på för att förverkliga detta mål. Skolinspektionen vill också påpeka vikten av satt skolans förebyggande arbete i högre utsträckning utvärderas. Denna utvärdering bör stödja sig på en dokumentation av gjorda insatser och ske inom ramen för den årliga utvärderingen av skolans likabehandlingsplan.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete för att förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling behöver systematiseras och utvecklas. Som ett led i detta arbete behöver skolan utarbeta ordningsregler under medverkan av eleverna.

⁸ Programmet heter "Charlie". Charlie är en förkortning av "Chemical Abuse Resolution Lies In Education"

⁹ 6 kap. 8 b § grundskoleförordningen (1994:1194)

¹⁰ Alvant, Per (2009) *Effekter av anti-mobbningsprogram – vad säger forskningen?* Brottsförebyggande rådet

Normkritiskt arbete

Ett arbete för att förmedla skolans värdegrund och för att främja likabehandling ska vara ständigt pågående inom skolan, även utan förekommen anledning. En studie¹¹ från Skolverket visar att uppkomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling på en skola kan kopplas till de rådande normerna i verksamheten. Skolverket menar därför att personalen tillsammans med eleverna bör reflektera över vilka normer, attityder och värderingar som förekommer på skolan. Reflektionerna och diskussionerna bör handla om vilka normer som finns i skolan kring religion, etnisk tillhörighet, funktionshinder, kön, sexuell läggning, ekonomiska resurser, kroppsnormer, ålder och andra normer som påverkar förekomsten av kränkningar. Skolverket menar också att dessa normer bör hanteras tillsammans och inte var och en för sig då de samverkar och förstärker varandra i ett komplicerat samspel.

Vid samtal samt intervjuer med elever och personal på skolan noterar Skolinspektionen att de inte är vana vid att reflektera kring verksamheten utifrån ett normkritiskt perspektiv. Skolledningen delar denna uppfattning. Både personal och elever beskriver exempel på fall av kränkande behandling som "vanligt" bråk och reflekterar inte över att normer och värderingar kring bakomliggande aspekter såsom kön, etnisk tillhörighet och religion kan vara en del av sammanhanget. Skolinspektionen vill betona vikten av att personal agerar utifrån skolans regler och rutiner avseende kränkningar och trakasserier oavsett egna normer och värderingar.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete kring normer och värderingar behöver utvecklas.

Att upptäcka trakasserier och kränkande behandling

För att kunna åtgärda trakasserier och kränkningar då de uppstår måste skolan ha rutiner för att försäkra sig om att de upptäcks. Enligt Allmänna råd¹² bör personalen ha god uppsikt över alla utrymmen och platser.

Centralskolan har förutom systemet med kamratstödjure även andra insatser som ska bidra till en tidig upptäckt av eventuella kränkningar. På skolan finns rutiner för att garantera god uppsikt över utrymmen och platser där elever befinner sig på rasten. Eleverna från de yngre årskurserna och Skolinspektionens iakttagelser bekräftar också att så är fallet i den verksamhet som pågår i skolans lokaler för de yngre eleverna. Elever från årskurserna 7-9 uppger att det i deras verksamhet sällan är vuxna ute på rasterna. Eleverna uttrycker dock att det på skolan finns vuxna till vilka de med förtroende kan vända sig till vid eventuella kränkningar.

¹¹ *Diskriminerad, trakasserad, kränkt? Barns, elevers och studerandes uppfattningar om diskriminering och trakasserier* (2009) Rapport 326, s. 88 ff. Skolverket

¹² Skolverkets allmänna råd om att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38)

Varje termin genomförs på skolan en enkätundersökning i syfte att kartlägga förekomsten av kränkande behandling. Resultaten från dessa undersökningar analyseras dock inte, vilket leder till att man inte gör bedömningar angående vilka insatser som behöver genomföras för att åtgärda identifierade problem.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete för att upptäcka trakasserier och kränkande behandling behöver utvecklas.

Att utreda och åtgärda trakasserier och kränkande behandling

Om huvudmannen eller personalen på en skola får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller trakasserier i samband med verksamheten, är huvudmannen, enligt skollagen¹³ skyldig att utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkningar i framtiden.

Som tidigare konstaterats saknar Centralskolans likabehandlingsplan tydliga rutiner för detta arbete.

Rektorn är medveten om att det finns brister i skolans rutiner för agerandet i akuta situationer och för utredning och åtgärdandet av trakasserier och kränkande behandling. Det saknas bland annat en tydlig ansvarsfördelning mellan klasslärare och skolans elevhälsoteam vilket har försvårat en skyndsam utredning av enskilda elevärenden. Ett arbete har inletts för att upprätta en så kallad elevhälsoplan som ska leda till en tydlig uppgifts- och ansvarsfördelning mellan elevhälsoteamet och övrig personal angående skolans arbete med elevvårdsfrågor. Inom ramen för detta arbete utarbetas också tydliga riktlinjer för arbetsgången i elevärenden som rör trakasserier och kränkande behandling.

I samband med Skolinspektionens kvalitetsgranskning på Centralskolan har Skolinspektionen på olika sätt fått kännedom om att det finns lärare på skolan, vars uppförande elever upplever som kränkande. Rektorn känner till detta och har påbörjat en intern utredning. Skolinspektionen vill betona vikten att skolan utan dröjsmål utreder omständigheter kring uppgivna trakasserier samt i förekommande fall vidtar åtgärder för att förhindra kränkningar i framtiden. Det är också av vikt att det finns tydliga rutiner för att upptäcka, utreda och åtgärda kränkande behandling och trakasserier som begås av någon ur personalen.

I samband med verksamhetsbesöket har Skolinspektionen fått insyn i klasser där studiemiljön är orolig och otrygg, bland annat på grund av pågående kränkningar elever emellan. Enligt rektorn finns det flera klasser med liknande problem på skolan. Skolan arbetar för att åtgärda detta. Skolinspektionen ser allvarligt på dessa problem och det faktum att de inte är åtgärdade. Skolinspektionen vill betona vikten av att inte se inci-

¹³ 14 a kap. 10 § skollagen (1985:1100). Motsvarande bestämmelser återfinns i 2 kap. 7 § diskrimineringslagen (2008:567)

denter av kränkningar som enbart ett individproblem utan att alltid överväga att även sätta in åtgärder på grupp- och verksamhetsnivå.

På skolan finns en särskild undervisningsgrupp för barn i behov av särskilt stöd. En beteendevetare ansvarar för verksamheten i denna grupp. Under pågående läsår är ett fåtal elever placerade i denna särskilda undervisningsgrupp. Orsaken till elevernas placering är enligt rektor och beteendevetare bland annat att de är socialt utagerande och återkommande gånger har kränkt andra elever. Skolinspektionen vill påpeka vikten av att en sådan verksamhet bedrivs på så sätt att eleverna ges förutsättningar att nå de nationella målen i respektive ämne samt att beslut om placering i särskild undervisningsgrupp ska vila på en elevs egna särskilda behov. Placering i särskild undervisningsgrupp ska också ske i enlighet med bestämmelserna i grundskoleförordningen.¹⁴

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete för att utreda och åtgärda trakasserier och kränkande behandling behöver utvecklas.

Skolinspektionens slutsatser och beslut

Fungerar skolans systematiskt förebyggande arbete för att motverka trakasserier och kränkande behandling av barn och elever?

Det saknas på skolan ett gemensamt förhållningssätt kring värdegrundsarbetet och för det förebyggande arbete mot trakasserier och kränkande behandling, vilket skolledningen på Centralskolan är medveten om. Trots skolledningens ambition att skapa ett gemensamt syn- och arbetssätt för skolans arbete med värdegrundsfrågor och mot trakasserier och kränkande behandling återstår en del arbete på för att förverkliga detta mål. Ett ökat elevinflytande och ett större engagemang i personalgruppen är viktiga förutsättningar för att implementera och förankra ett framgångsrikt arbete mot trakasserier och kränkande behandling på Centralskolan. Att det finns lärare på skolan vars uppträdande elever upplever som kränkande är en faktor som försvårar detta arbete.

Har skolan ett normkritiskt förhållningssätt?

Vid granskningsbesöket på Centralskolan noterar Skolinspektionen att varken personal eller elever är vana vid att reflektera kring verksamheten utifrån ett normkritiskt perspektiv. Rektorn delar denna uppfattning. Det är viktigt att såväl eleverna som personalen ges möjlighet att, under vägledning, på olika sätt reflektera kring de normer och värderingar som präglar situationen på skolan. Likväl är det angeläget att personalen agerar utifrån skolans regler och rutiner avseende kränkningar och trakasserier oavsett egna normer och värderingar.

¹⁴ 5 kap. 1, 3, 5 och 10 §§ grundskoleförordningen (1994:1194) om särskilda stödinsatser samt 8 kap. 1 § samma förordning angående rätten till överklagande

Fungerar skolan rutiner så att kränkningar och trakasserier upphör när det blivit känt att ett barn eller elev blivit kränkt och trakasserat?

På skolan genomförs olika åtgärder för att upptäcka förekomsten av kränkande behandling. Det saknas dock metoder för att kartlägga och upptäcka olika former av trakasserier. Rektorn är medveten om att det finns brister i skolans rutiner för agerandet i akuta situationer och för utredning och åtgärdandet av trakasserier och kränkande behandling. Bland annat saknas en tydlig ansvarsfördelning mellan klasslärare och skolans elevhälsoteam vilket försvårar en skyndsam utredning av enskilda elevärenden. Rektorn har inlett ett arbete för att åtgärda dessa brister. Skolinspektionen vill betona vikten av att skolan inom ramen för utredningen av elevärenden som rör trakasserier och kränkande behandling i större utsträckning uppmärksammar eventuella bakomliggande faktorer som kan ligga till grund för förekommande kränkningar.

Skolinspektionen har i sin kvalitetsgranskning identifierat ett flertal områden som huvudmannen och rektor vid skolan måste åtgärda eller behöver förbättra för att förhindra att kränkningar och trakasserier uppstår. Nedanstående punkter visar vilka områden som måste åtgärdas respektive områden där förbättringsåtgärder behövs.

Områden som måste åtgärdas

- Skolinspektionen bedömer att Centralskolans plan inte uppfyller de krav som ställs på en årlig plan enligt skollagen och förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling.

Områden som behöver förbättras

- Skolinspektionen bedömer att skolans arbete för att förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling behöver systematiseras och utvecklas. Som ett led i detta arbete behöver skolan utarbeta ordningsregler under medverkan av eleverna.
- Skolinspektionen bedömer att skolans arbete kring normer och värderingar behöver utvecklas.
- Skolinspektionen bedömer att skolans arbete för att upptäcka trakasserier och kränkande behandling behöver utvecklas.
- Skolinspektionen bedömer att skolans arbete för att utreda och åtgärda trakasserier och kränkande behandling behöver utvecklas.

Uppföljning m.m.

Skinnskattebergs kommun/Centralskolan ska senast inom två månader från dagen för beslutet, dvs. senast den 9 februari 2010 till Skolinspektionen, avdelningen Stockholm¹⁵, redovisa vilka åtgärder som vidtagits med anledning av beslutet.

I samband med denna tillsyn av Centralskolan har frågor rörande eventuella brister avseende elevers rätt till särskilt stöd diskuterats med skolans ledning. Eftersom denna fråga inte faller inom kvalitetsgranskningens ram kommer kontakt tas med den enhet vid Stockholmsavdelningen som har ansvar för den regelbundna tillsynen i Skinnskattebergs kommun.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Magdalena Sievers
Expert

I ärendets slutliga handläggning har också enhetschefen Luca Nesi, undervisningsrådet Tommy Bucht samt undervisningsrådet Anna Wide deltagit.

¹⁵ Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm